

фотафармат можна сустрэць і ў матэрыялах беларускіх СМІ, прынамсі, інфармацыйнага партала tut.by: «Минский велокарнавал “Viva, ровар” в фото 360 и видео с земли и с высоты», «25 зон для селфи и полсотни экспонатов: в ТРЦ Galleria Минск открылся первый музей мороженого» і іншыя.

Фармат вэб-рэпартажу ўяўляе сабой даволі складаны ў тэхнічным, творчым і фінансавым планах праект, рэалізацыя якога патрабуе шмат часу, кваліфікаванай каманды і сродкаў. Пакуль што вэб-рэпартаж застаецца штучнай (эксперыментальнай) формай асвятлення найбольш знакавых і маштабных падзей. Улічваючы тое, што рэпартаж – гэта жанр, якія прадугледжвае аператыўную работу, масава, на шырокі канвее вытворчасць вэб-рэпартажу не паставіш. Па папулярнасці ён значна саступае звычайным сеткавым рэпортажам, дзе ў розных прапорцыях выкарыстоўваюцца тыя ці іншыя элементы, якія ў вэб-рэпартажы сінтэзуюцца разам у адно цэлае і знітоўваюць гісторыю і сучаснасць, панарамнасць і фрагментарнасць, пазнавальнасць і рэкрэацыйнасць.

Літаратура

1. Арбату 520 лет. WEB-репортаж к юбилею самой знаменитой улицы [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу : https://ria.ru/tv_interaction/20131001/966992113.html. – Дата доступу : 15.06.2017.
2. Калмыков, А. А. Интерактивная гипертекстовая журналистика в системе отечественных СМИ / А. А. Калмыков. – М. : Академия медиаиндустрии, 2009. – 84 с.
3. Калмыков, А. А. Интернет-журналистика: учеб. пособие / А. А. Калмыков, Л. А. Коханова. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2005. – 383 с.
4. Социализация детей: законодательство и практика. WEB-репортаж. [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: <https://ria.ru/adaptation/20151125/1325029285.html>. – Дата доступу : 15.06.2017.

Наталля Зубчонак

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт

ПАЧАТАК НАВЕЙШАЙ ГІСТОРЫІ ДРУКУ. ПЕРШЫЯ ВЫПУСКІ «ЗВЯЗДЫ»

27 ліпеня (9 жніўня) 1917 г. у Мінску выйшаў першы нумар штодзённай газеты «Звезда», органа Мінскага камітэта РСДРП. У нашы дні сімвалічна супалі дзве знамянальныя даты беларускай гісторыі: 100-годдзе Кастрычніцкай рэвалюцыі і 100-годдзе «Звязды». Сёння

можна сцвярджаць, што газета адлюстравала на сваіх старонках цэлую эпоху. Так атрымалася, што менавіта гэтае выданне пачало адлік навейшай гісторыі беларускага друку і нацыянальнай публіцыстыкі.

У сістэме сучаснай грамадска-палітычнай прэсы газеце «Звязда» належыць выключная роля. Менавіта гэта выданне вызначыла напрамак развіцця беларускага друку. Выдаўцамі «Звязды» была распрацавана тэорыя нацыянальнай публіцыстыкі, на яе старонках сфарміравалася прафесійная журналісцкая школа.

У розныя гістарычныя перыяды на старонках «Звязды» былі апублікаваны важнейшыя дзяржаўныя дакументы, газета была і застаецца галоўнай пляцоўкай для абмеркавання грамадска-палітычных і культурных падзей нашай краіны. У дадзеным кантэксце асабліва актуальнай з’яўляецца неабходнасць глыбокага вывучэння і пераасэнсавання зместу выдання.

Вывучэнне гісторыі станаўлення і развіцця «Звязды» запатрабаваўна сучасным працэсам пераасэнсавання каштоўнасных арыенціраў, вопыту практычнай дзейнасці. У працэсе даследавання асобных аспектаў развіцця газеты ў розныя гістарычныя перыяды акцэнтны рабіліся на адпаведнасці яе працы тым грамадска-палітычным працэсам, у кантэксце якіх існавала выданне. Тым не менш, менавіта «Звязда» належыць да тых газет, дзейнасць якіх у розныя часы прыцягвала ўвагу гісторыкаў друку.

Само заснаванне «Звязды» супала з пачаткам новай грамадскай фармацыі, якой накіравана было развіццё на працягу амаль сямідзесяці год. З першых дзён стварэння ў Мінску бальшавіцкай арганізацыі абмяркоўвалася пытанне аб неабходнасці стварэння ўласнага выдання (да гэтага часу інфармацыйнымі цэнтрамі бальшавіцкага руху выступалі газеты «Искра» (1900), «Новая жизнь» (1905–1907), «Правда» (1917), «Крестьянская газета» (1917). 9 жніўня (27 ліпеня 1917) у Мінску ў прыватнай друкарні быў надрукаваны першы нумар «Звезды». У рэдакцыйны калектыў увайшлі вядомыя дзеячы бальшавіцкага руху А. Мяснікоў, В. Кнорын, М. Фрунзе, В. Фамін, К. Ландэр і інш. Першыя месяцы выхаду газеты былі дастаткова складанымі па прычыне пераследу з боку Часовага ўрада. Так, 23 жніўня 1917 г. па распараджэнні Ваеннага міністэрства за № 8339 газета была закрыта. Яе часова замянілі газета «Молот» (выдавалася з 15.09.1917 г. па 06.10.1917 г. тыражом 8–10 тыс. экз.) і «Буревестник» (выдавалася з 08.10.1917 г. па 29.10.1917 г. тыражом 10 тыс. экз.). 1(13) лістапада 1917 г. «Звезда» ізноў выйшла і больш сваю дзейнасць не спыняла. Тыраж адноўленага выдання складаў 16 тыс. экз., у 1918 г. – 25 тыс. экз.

Менавіта вакол «Звезды» адбывалася арганізацыйнае афармленне бальшавіцкага руху на тэрыторыі Беларусі. Газета будавала змест у адпаведнасці з яго важнейшымі падзеямі. Так, ужо ў выпуску за 16 жніўня 1917 г. былі апублікаваны рашэнні VI з'езда РСДРП, які праходзіў у Петраградзе з 8 па 16 жніўня 1917 г.; у выпуску ад 19 жніўня 1917 г. быў надрукаваны Маніфест РСДРП. Знаходзячыся на паўлегальным становішчы, выданне ўключылася ў актыўную грамадска-палітычную дзейнасць. У жнівеньскіх нумарах «Звезды» за 1917 г. была размешчана эканамічная праграма бальшавіцкай партыі, абмяркоўваліся пытанні арганізацыі сельскагаспадарчай вытворчасці, спынення ваенных дзеянняў.

Асобнай увагі заслугоўвае нацыянальнае пытанне, якое таксама даволі актыўна распрацоўвалася на старонках газеты ў першыя дні яе выхаду. Для жыхароў тэрыторыі Беларусі (на той час Паўночна-Заходняя вобласць) праблема дзяржаўнага самавызначэння была адной з самых галоўных. Аб актывізацыі нацыянальнага руху сведчыў і той факт, што 7 красавіка 1917 г. у Мінску прайшоў з'езд нацыянальных арганізацый, на якім быў зацверджаны нацыянальны камітэт, распрацавана праграма аўтаноміі Беларусі ў складзе Расіі, былі ўзняты пытанні веравызнання і неабходнасці стварэння адзінай беларускай мовы. Праз «Звезду» бальшавікі прадставілі ўласную пазіцыю, крытыкуючы нацыянальную палітыку Часовага ўрада, іншых партый («Молот», 23.09.1917 г., арт. «Свабода нацый» і інш.). Было **выказана меркаванне**, што нявырашанасць нацыянальнай праблемы, міжнацыянальная варожасць аслабляюць рэвалюцыйную барацьбу [1, с.73]. У рэдакцыйных матэрыялах неаднойчы падкрэслівалася, што бальшавікі выступаюць за права свабоднага ўладкавання жыцця народа, без прыгнёту і эксплуатацыі. У адным з артыкулаў А. Мяснікоў пісаў, што «нацыянальныя несправядлівасці павінны быць вырашаны глыбокім і карэнным пераўтварэннем усяго палітычнага ладу» [2]. Усё гэта і складала сутнасць нацыянальнай палітыкі бальшавікоў, якая павінна была грунтавацца на аснове законнага права нацый на самавызначэнне. Нягледзячы на ​​неадназначнае стаўленне бальшавікоў да нацыянальнага пытання, дзейнасць нацыянальных партый і арганізацый, рэдакцыя «Звезды» не замоўчвала праблему, а дэманстравала жаданне знайсці аптымальны шлях да яе вырашэння.

Агляд першых выпускаў «Звезды» дае падставы сцвярджаць, што менавіта праблема нацыянальнага дзяржаўнага будаўніцтва знаходзілася ў шэрагу самых важных. У найскладанейшых умовах палітычнага і

эканамічнага крызісу, які абвастрыўся падчас рэвалюцыйных падзей, Першай сусветнай вайны, замежнай акупацыі, на старонках «Звезды» вялася распрацоўка праграмы новай грамадска-палітычнай фармацыі.

Публіцыстычная вастрыня, з якой была напісана большасць артыкулаў, сведчыла аб тым, наколькі складаная задача стаяла перад рэдакцыяй. Матэрыялы першых выпускаў «Звезды» характарызаваліся разнапланавасцю, уражвалі маштабам ахопу праблем, аўтары вялі пошук аптымальных шляхоў вырашэння пытанняў праз дыскусію з апанентамі, праз канкрэтныя факты, даказваючы перавагу ўласнай перспектывы развіцця палітычнай сітуацыі. Акрамя таго, заслугоўвае ўвагі прафесіяналізм супрацоўнікаў рэдакцыі, якія дэманстравалі грунтоўнае веданне асаблівасцей і тэндэнцый развіцця ўнутраных і сусветных палітычных працэсаў. У свой час публіцыстычнае майстэрства З. Жылуновіча, В. Кнорына, А. Мяснікова і інш. аўтараў з'яўлялася прадметам навуковых даследаванняў, а іх артыкулы лічыліся ўзорам палітычнай публіцыстыкі. Публікацыі «Звезды» выходзілі пад красамоўнымі загалоўкамі (напр, «Дэмакратыя народа і ўлада», Молот, 22.09.1917; у тым жа нумары змешчаны артыкул У. Леніна «Пісьмо да таварышаў», артыкул «Ніякіх уступак», адозва «Рабочым, салдатам, сялянам», дэкрэт аб утварэнні СНК і інш.), якія ілюстравалі актыўнасць і перспектывнасць прапануемых ідэй. Дэмакратычны характар матэрыялаў, пастаянны зварот да народа толькі ўзмацнялі давер як да самога выдання, так і да яго палітычнай праграмы.

У цяжкія часы замежнай інтэрвенцыі рэдакцыя «Звезды» не спыняла актыўнай дзейнасці, нягледзячы на тое, што выдаваць газету давялося і ў Смаленску (з лютага па лістапад 1918 г., з кастрычніка 1919 г. па жнівень 1920 г.), і ў Вільні (сакавік – красавік 1919 г.). Першай газета паведамляла аб вызваленні Мінска (10.12.1918 г. – ад немцаў і 11.07.1920 г. – ад белапалыкаў). Напружаная барацьба за ўсталяванне ўлады, утварэнне дзяржавы на тэрыторыі Беларусі была прадстаўлена на старонках выдання. Праз некаторы час у газеце былі надрукаваны такія дзяржаўныя акты, як паведамленне аб стварэнні БССР (31.12.1918 г.), Маніфест часовага рабоча-сялянскага ўрада БССР (1.01.1919 г.), Канстытуцыя БССР (8.02.1919 г.) і інш.

Ганаровая дзейнасць выдання на карысць дзяржавы і свайго народа з часам толькі пашыралася. Газета паспяхова засвойвала новыя метады працы, назапашвала вопыт, які і сёння запатрабаваны. Паступова рэдакцыяй «Звезды» была выпрацавана праграма выпуску масавай бальшавіцкай газеты. У працэсе работы вывучаўся вопыт арганізацыі дзейнасці іншых

партыйных газет, у прыватнасці, «Правды». Была наладжана зваротная сувязь з чытачамі, матэрыялы якіх друкаваліся ў форме прывітанняў, зваротаў, пытанняў і адказаў. Была створана сетка карэспандэнтаў, наладжана падпіска. З кожным годам павялічваючы тыраж, галоўная газета маладой краіны смела крочыла наперад у будучыню.

Сёння «Звязда» займае першае месца па часе свайго выхаду (у гэтым яна саступіла толькі газеце «Виленский вестник», якая выходзіла 156 гадоў). Праз стагоддзе выданне не страціла сваёй актуальнасці, застаючыся ў цэнтры грамадска-палітычнага і культурнага жыцця нашай краіны, фарміруючы стратэгію нацыянальнага развіцця Беларусі. Той вялізны пласт інфармацыі, які быў размешчаны на старонках «Звязды» за цэлае стагоддзе, дае падставы сёння надаць выданню статус помніка гісторыка-культурнага значэння.

Літаратура

1. Зярніцкі, М. С. Газета «Звезда» ў барацьбе за перамогу Кастрычніцкай рэвалюцыі ў Беларусі / М. С. Зярніцкі. – Мінск : Дзяржаўнае выдавецтва БССР. Рэдакцыя палітычнай літаратуры, 1957. – 164 с.
2. Молот, 30 сентября 1917 г.

Вераніка Канюга

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт

УЛАДЗІМІР АМЕЛЬЯНЮК: НЕВЯДОМЫЯ ФАКТЫ З БІАГРАФІІ ГЕРОЯ САВЕЦКАГА САЮЗА

Акрамя таго, што сёлета газета «Звязда» адзначае стагоддзе, багаты 2017 г. і на іншыя сімвалічныя даты ў гісторыі найстарэйшага выдання Беларусі. 75 гадоў таму, 18 мая 1942 г., у акупаваным Мінску выйшаў першы нумар падпольнай «Звязды». Літаральна праз некалькі дзён пасля гэтай падзеі, 26 мая, быў забіты яго рэдактар – Уладзімір Сцяпанавіч Амелянюк, будучы Герой Савецкага Саюза. У маі (па апошніх звестках, у канцы 2017 г.) адважнаму падпольшчыку і журналісту споўнілася б сто.

Равеснік газеты, за існаванне якой ахвяраваў уласным жыццём, Уладзімір Амелянюк – легенда беларускай журналістыкі. Стварыць газету ў мірны час – справа складаная і надзвычай адказная, а тут вайна, вакол – ворагі і здраднікі. Але нягледзячы на ўсе цяжкасці, у занятым фашыстамі Мінску «Звязда» аднавіла сваю дзейнасць, раптоўна перапыненую Вялікай Айчыннай.